

Programma van Eisen

Locatie	De Groene Kamers Rijsbergen		
Projectnaam	De Groene Kamers Rijsbergen		
Plaats binnen archeologisch proces			
• IVO – Proefsleuven (IVO-P)			
O IVO – Overig (IVO-O)			
O Opgraven			
O Archeologische begeleiding (AB)			
O Archeologische begeleiding met beperkte verstoring (AB-bv)			
Opsteller	Naam, adres, telefoon, e-mail	datum	paraaf
Auteur / Senior KNA-archeoloog	Jori Colijn Antea Group Postbus 40 4900 AA Oosterhout 06-29022632 jori.colijn@anteagroup.com	25-8-2015	
Senior KNA-archeoloog (controle/goedkeuring)	Hans Koopmanschap Antea Group Postbus 40 4900 AA Oosterhout 06-22460805 hans.koopmanschap@anteagroup.com	2 september 2015	
Opdrachtgever	Naam, adres, telefoon, e-mail	datum	paraaf
	Somnium Real Estate Postbus 69 4890 AB Rijsbergen t.a.v. Dhr. W. van der Velden MRE MRICS 076-5964651 / 06-48870702 wijnand@somniumrealestate.nl		
Goedkeuring bevoegde overheid			
	Naam, adres, telefoon, e-mail	datum	paraaf
• Gemeente	Gemeente Zundert Postbus 10001 4880 GA Zundert		
O Provincie			
O Rijk			
O Overig			
Adviseur bevoegd gezag	Regio West-Brabant Mevr. drs. L. Weterings-Korthorst Postbus 503 4870 AM Etten-Leur	Zie laatste 2 pag van dit PvE	

INHOUDSOPGAVE

HOOFDSTUK 1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS ONDERZOEKSGBIED.....	4
HOOFDSTUK 2 AANLEIDING EN MOTIVERING VAN HET ONDERZOEK	4
2.1 Aanleiding en motivering.....	4
HOOFDSTUK 3 EERDER UITGEVOERD ONDERZOEK	5
HOOFDSTUK 4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING.....	6
4.1 Regionale archeologische en cultuurlandschappelijke context.....	6
4.2 Aard en ouderdom van de vindplaats(en)	8
4.3 Begrenzing en oppervlakte van de vindplaats(en).....	8
4.4 Structuren en sporen.....	8
4.5 Anorganische artefacten.....	8
4.6 Organische artefacten.....	8
4.7 Archeozoologische en botanische resten.....	8
4.8 Archeologische stratigrafie en diepte van vondstlagen.....	8
4.9 Gaafheid en conservering	8
HOOFDSTUK 5 DOELSTELLING EN VRAAGSTELLING	9
5.1 Doelstelling	9
5.2 Relatie met NOaA en/of andere onderzoekskaders.....	9
5.3 Onderzoeksvragen.....	9
HOOFDSTUK 6 METHODEN EN TECHNIEKEN	10
6.1 Methoden en technieken	10
6.2 Strategie.....	11
6.3 Structuren en grondsporen.....	12
6.4 Aardwetenschappelijk onderzoek.....	12
6.5 Anorganische artefacten.....	12
6.6 Organische artefacten.....	12
6.7 Archeozoologische en -botanische resten	12
6.8 Overige resten	13
6.9 Dateringstechnieken.....	13
6.10 Beperkingen	13
HOOFDSTUK 7 UITWERKING EN CONSERVERING	13
7.1 Structuren, grondsporen, vondstspredingen.....	13
7.2 Analyse aardwetenschappelijke gegevens	13
7.4 Beeldrapportage.....	13
HOOFDSTUK 8 (DE)SELECTIE EN CONSERVERING	14
8.1 Selectie materiaal voor uitwerking, deponering en verwijdering	14
8.2 Selectie materiaal voor conservering	14
HOOFDSTUK 9 DEPONERING	15
9.1 Eisen betreffende depot	15
9.2 Te leveren product	15
HOOFDSTUK 10 RANDVOORWAARDEN EN AANVULLENDE EISEN.....	16
10.1 Personele randvoorwaarden	16
10.2 Overlegmomenten	16
10.3 Kwaliteitsbewaking, toezicht, overleg en evaluatie.....	16
10.4 Overige randvoorwaarden en aanvullende eisen	16
HOOFDSTUK 11 WIJZIGINGEN TEN OPZICHTE VAN HET VASTGESTELDE PVE... 17	17

11.1 Wijzigingen tijdens het veldwerk	17
11.2 Belangrijke wijzigingen.....	17
11.3 Procedure van wijziging na de evaluatiefase van het veldwerk	17
11.4 Procedure van wijziging tijdens uitwerking en conservering	17
LITERATUUR EN BIJLAGEN	18
Literatuur	18
Bijlage 1: Locatie van het plangebied op topografische kaart.....	19
Bijlage 2: Locatie van het plangebied met proefsleuven.....	20

HOOFDSTUK 1 ADMINISTRATIEVE GEGEVENS ONDERZOEKSGBIED

Projectnaam	Groene Kamers Rijsbergen
Provincie	Noord Brabant
Gemeente	Zundert
Plaats	Rijsbergen
Toponiem	Ettenseweg
Kaartbladnummer	50AZ
x,y-coördinaten	107.411/392.850 (centrum)
CMA/AMK-status	n.v.t.
Archis-monumentnummer	n.v.t.
Archis-waarnemingsnummer	n.v.t.
Oppervlakte plangebied	±37.000 m ²
Oppervlakte onderzoeksgebied	±37.000 m ²
Huidig grondgebruik	Grasland / akkerland + bebouwing

HOOFDSTUK 2 AANLEIDING EN MOTIVERING VAN HET ONDERZOEK

2.1 Aanleiding en motivering

Dit Programma van Eisen heeft betrekking op een archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven van het plangebied 'Groene Akkers' aan de Ettenseweg in Rijsbergen, gemeente Zundert. In het kader van de ontwikkeling van het plangebied met woningbouw waarbij bodemversturende werkzaamheden zullen plaatsvinden, dient archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd.

Tot de randvoorwaarden binnen de te voeren ruimtelijke procedure die hier gesteld zijn, behoren onder meer het verantwoord omgaan met het archeologisch erfgoed in de gemeente en het behoud (al dan niet *in situ*) van behoudenswaardige archeologie conform de Monumentenwet 1988, de Wet op de Archeologische Monumentenzorg 2007 en het gemeentelijk archeologiebeleid van de gemeente Zundert.

Op de archeologische beleidskaart van de gemeente Zundert is het plangebied gelegen in een zone met een hoge archeologische verwachting. Hierbij is archeologisch onderzoek verplicht bij bodemingrepen met een oppervlakte van meer dan 500 m² die de bodem dieper dan 50 cm beneden maaiveld zullen verstoren. In het bestemmingsplan "Buitengebied Zundert" is deze verwachting middels een dubbelbestemming opgenomen.

2.2 Fasering

Het plangebied kent een fasering in twee fasen. De eerste fase bestaat uit het deel aan de Ettenseweg en de westelijke percelen. De tweede fase bestaat uit de percelen aan de oostzijde van het gebied. Met betrekking tot de proefsleuven liggen er negen proefsleuven in fase 1 en slechts 3 in fase 2. Dit PvE heeft betrekking op beide fasen maar voorzien is dat eerst fase 1 wordt uitgevoerd. Fase 2 zal later worden uitgevoerd, mede afhankelijk van de resultaten van fase 1. Nut, noodzaak en omvang van een archeologisch onderzoek in fase wordt daarmee na voltooiing van fase 1 bekeken in een overleg tussen de opdrachtgever, de archeologisch uitvoerder en de bevoegde overheid.

HOOFDSTUK 3 EERDER UITGEVOERD ONDERZOEK

In het verleden hebben er op delen van het terrein al verschillende archeologische onderzoeken plaatsgevonden. In overleg met de opdrachtgever is er daarom voor gekozen in dit PvE alle beschikbare gegevens te bundelen en hieruit de vervolgstراتيجية voor het gehele plangebied te formuleren. Voorliggend PvE is daarmee de basis voor het onderdeel archeologie binnen de voorgenomen ontwikkeling zonder dat er teruggepakkt hoeft te worden naar de eerdere onderzoeken met betrekking tot delen van het gebied.

Soort onderzoek	Bureauonderzoek
Uitvoerder	BILAN
Uitvoeringsperiode	Juni/juli 2008
Archis- onderzoeksmeldingsnummer	Onbekend
Rapportage	Kooi, M./S, van der Loo-Goevaearts, 2008: Zundert(NB) – Rijsbergen, Ettenseweg 30. Archeologisch bureau- en inventariserend veldonderzoek (karterende fase), Tilburg.
Vondsten/documentatie	n.v.t.

Soort onderzoek	IVO-booronderzoek (karterende fase)
Uitvoerder	BILAN
Uitvoeringsperiode	16 juli 2008
Archis- onderzoeksmeldingsnummer	Onbekend
Rapportage	Kooi, M./S, van der Loo-Goevaearts, 2008: Zundert(NB) – Rijsbergen, Ettenseweg 30. Archeologisch bureau- en inventariserend veldonderzoek (karterende fase), Tilburg.
Vondsten/documentatie	BILAN, Tilburg

Soort onderzoek	Archeologietoets
Uitvoerder	IJzerman & Van Spréw
Uitvoeringsperiode	1 februari 2007
Archis- onderzoeksmeldingsnummer	n.v.t.
Rapportage	Spréw, van B., 2007: Archeologietoets, locatie Ettenseweg ong., Rijsbergen, gemeente Zundert.
Vondsten/documentatie	n.v.t.

Uit de boringen bleek destijds dat de bodem in een deel van het plangebied werd gekenmerkt door een 40 tot 64 cm dikke zwak humeuze A-horizont. Onder de A-horizont waren restanten van een podzolprofiel aanwezig met daaronder de C-horizont van geel tot geelwit zand. Het bodemprofiel is onverstoord sinds de vorming van het esdek, waarbij de oorspronkelijke podzolbodem slechts gedeeltelijk in het esdek is opgenomen.

In het kader van voorliggend PvE zijn er begin september 2015 enkele controleboringen gezet op de percelen verder van de weg af. Deze boringen (6) bevestigen het beeld dat voor de percelen aan de Ettenseweg is vastgesteld. Ook hier ging het vooral om AC-profielen met soms een restant van een geroerde BE-Horizont. Dit maakt dat een volwaardig archeologisch booronderzoek als niet zinvol moet worden gezien en alleen een archeologisch proefsleuvenonderzoek een archeologische waardestelling van het gebied kan geven. Deze waardestelling is uiteindelijk benodigd om de Waarde Archeologie van het plangebied te kunnen handhaven, nuanceren of uiteindelijk te verwijderen.

HOOFDSTUK 4 ARCHEOLOGISCHE VERWACHTING

4.1 Regionale archeologische en cultuurlandschappelijke context

4.1.1 Fysiek-landschappelijke, geologische, geomorfologische en bodemkundige kenmerken

Het plangebied behoort tot het Kempisch Hoog, een gebied dat door tektonische activiteit een relatief hoge ligging heeft gekregen. De Breuk van Vessem vormt de grens met het oostelijk gelegen tektonische dalingsgebied van de Roerdalslenk, ook wel de Centrale Slenk genoemd.

In het vroeg pleistoceen zijn door de Rijn en de Maas matig fijne zanden (Formatie van Waalre) afgezet, die op het Kempisch Hoog vrij diep en op enkele plaatsen ondiep voorkomen. In deze periode werden in het plangebied en in de regio fijne tot matig grove zanden afgezet die veelal bestaan uit materiaal uit kleinere rivieren, beken en windafzettingen (Formatie van Stramproy). Nadat de rivieren het gebied hadden verlaten, heeft op het Kempisch Hoog gedurende het midden- en laat pleistoceen periglaciale erosie plaatsgevonden, waarbij het geërodeerde materiaal grotendeels werd afgezet in de Roerdalslenk. Daarnaast ontstond onder invloed van de permanent bevroren bodem en de schaarse vegetatie een nieuw afwateringspatroon van verwilderde beken. In het laat pleistoceen raakte dit afgevlakte landschap bedekt met een dun pakket fijne, eolische zanden, afgewisseld met leemlagen. Deze eolische afzettingen vormden uitgestrekte zandvlaktes met zuidwest – noordoost gerichte dekzandruggen. Dit patroon is heel goed terug te vinden in de omgeving.

In het Holoceen werd door toenemende vernatting op grote schaal veen gevormd in de lagere delen van het landschap. In eerste instantie beperkte dat zich tot de beekdalen en lagere gronden, maar in de loop van het Holoceen werden ook de hogere dekzandruggen en vlaktes door veen overdekt. Rond 1000 na Chr. bestond de omgeving van Zundert (vooral het westelijke deel) daardoor vooral uit veen en moeras, met uitzondering van de nog niet overdekte dekzandruggen- en kopjes. Dit veen is vanaf de dertiende eeuw als gevolg van met name turfwinning grotendeels afgegraven, waardoor de dekzandgronden opnieuw aan de oppervlakte kwamen te liggen. Vanaf de zestiende eeuw werd ook grootschalig veen gewonnen op de woeste gronden, waardoor het veen in de 18e eeuw als landschapsvormende factor geheel was verdwenen. Hierna werd overgestapt op het in cultuur brengen van de woeste gronden ten behoeve van de land- en akkerbouw.

Een ander belangrijk landschappelijk element in de regio zijn beken zoals de Kleine Beek bij Zundert. Dergelijke beken vormden de natuurlijke afwateringskanalen van het gebied. Ook nu nog vind afwatering plaats via de Kleine Beek (en de Turfvaart) op de noordelijk

gelegen Aa of Weerij. Hiernaast komen in het gebied rondom Zundert vele vennen voor die later zijn gedempt of dichtgegroeid. Deze vennen waren met name in de steentijd interessante locaties, omdat de "oevers" soms droog genoeg waren om op te wonen of (periodiek) vis en jachtactiviteiten bij te ontplooiën. Bovendien is bekend dat dergelijke locaties plaatselijk gebruikt werden als depotzones. Ook kunnen dergelijke natte locaties interessant zijn omdat hier de condities voor het conserveren van organische materialen (pollen, hout, etc.) ideaal zijn ("bijzondere datasets").

Het plangebied maakt volgens de geomorfologische kaart deel uit van een gebied met terrasafzettingsswelingen, bedekt met dekzand (3L12a), dat wordt doorsneden door diverse beken, waaronder de Goud Bergsche Leij ten noordwesten van het plangebied. De bodem in het plangebied bestaat uit hoge zwarte enkeerdgronden, bestaande uit lemig, fijn zand (zEZ21). De grondwatertrap in het plangebied is VI. De combinatie van grondwatertrap en hoge zwarte enkeerdgronden betekent dat er sprake is van goede bouwlandgronden.

Op de kaart van het Actueel Hoogtebestand Nederland is te zien dat het plangebied op de rand van een hoogte ligt, waarop ook de kern van Rijsbergen gesitueerd is. De Ettenseweg ligt lager in het landschap. Ten noorden van het plangebied begint een lager gelegen zone, die glooiend afloopt naar de samenkomst van de beekdalen bij Het Laag.

4.1.2 Cultuurlandschappelijke en historisch-geografische kenmerken

Het plangebied maakte in het begin van de negentiende eeuw deel uit van Laguite, een langgerekt, noordoost-zuidwest georiënteerde zone die voornamelijk in gebruik was als akkerland. Deze zone werd in het zuidoosten begrensd door de graslanden in het beekdal van de Aa of Weerij Rivier en in het noordwesten door onontgonnen heidegronden en de graslanden. De bebouwing in het akkergebied bestond over het algemeen uit verspreide bebouwing langs de wegen, die kris-kras door het gebied liepen. Op zo'n 600 meter ten zuiden van het plangebied bevond zich aan de Grootte Weg van Brussel naar Amsterdam bebouwing die het dorp Rijsbergen vormde. Het plangebied is nauwelijks bebouwd en voor het grootste gedeelte in gebruik als akker. Deze akkers stonden bekend als De Bunders. Deze situatie is in de daarop volgende jaren nauwelijks veranderd.

Volgens de Cultuurhistorische Waardenkaart (CHW) Noord-Brabant heeft het plangebied geen specifieke cultuurhistorische waarde. De Ettenseweg is wel gekarteerd als historisch geografische lijn van redelijk hoge waarde.

4.1.3 Regionale archeologische context

Uit het plangebied zelf zijn geen waarnemingen bekend. In de omgeving van het plangebied (straal van circa 1 km.) bevinden zich volgens Archis2 enkele relevante monumenten en waarnemingen.

Op circa 475 m ten zuidoosten van het plangebied, in de relatief smalle zone met terrasafzettingsswelingen, ligt op de rand van het beekdal van de Weerij een terrein van zeer hoge archeologische waarde waar sporen van bewoning uit het Mesolithicum en de late Middeleeuwen zijn aangetroffen (Archismonumentnr. 2184). De vondsten zijn bij een archeologische veldkartering aangetroffen en bestonden uit diverse vuursteenartefacten uit het Mesolithicum en aardewerkfragmenten uit de late Middeleeuwen en de Nieuwe tijd (Archis waarnemingsnummers 100675 en 100700).

Ook meer naar het noorden zijn op de overgang van de terrasafzettingsswelingen naar het beekdal van de Weerij diverse archeologische waarnemingen gedaan. Op circa 730 m ten noordoosten van het plangebied zijn bij de aanleg van een weg vier urnen aangetroffen (waarnemingsnr. 46794). Nadere informatie over o.a. de ouderdom van de urnen ontbrak, waardoor slechts een globale datering is aangegeven (bronstijd tot late middeleeuwen). Op circa 895 m ten noordoosten van het plangebied zijn tijdens een

archeologische veldkartering twee aardewerkfragmenten uit de late Middeleeuwen B en de Nieuwe tijd aangetroffen (waarnemingsnr. 100741).

Op circa 750 m ten zuiden van het plangebied bevindt zich in de bebouwde kom van Rijsbergen een klein terrein van zeer hoge archeologische waarde waar de resten van een kruiskerk, een kapel en begravingen alsmede sporen van bewoning uit de late Middeleeuwen zijn aangetroffen. De aanwezigheid van enkele vroegmiddeleeuwse scherven op het naastgelegen terrein zou erop kunnen duiden dat het terrein ook al in de vroege middeleeuwen bewoond was (monumentnr. 5103).

4.2 Aard en ouderdom van de vindplaats(en)

Op de dekzandrug: steentijd tot en met nieuwe tijd.

Te denken valt aan: (seizoens)kampjes, nederzettingen, akkers, grafvelden, depot(votief)vondsten.

4.3 Begrenzing en oppervlakte van de vindplaats(en)

Op basis van 4.2 zijn vindplaatsen te verwachten in omvang variërend van puntlocaties (depotvondsten) tot enkele tientallen vierkante meters voor steentijdkampjes tot meer dan een hectare voor nederzettingsterreinen.

4.4 Structuren en sporen

Vanwege de verwachte aanwezigheid van een esdek zullen de sporen in een relatief goede staat bewaard gebleven zijn. Er kan gedacht worden aan paalkuilen (huisplattegronden, schuren, spiekers), erfafscheidingen zoals hekken of houtwallen, sloten/greppels, uitbraaksleuven (met of zonder baksteenpuin), waterkuilen/waterputten, akkers/celtic fields (dekzandrug), graven en (restanten van) grafheuvels.

4.5 Anorganische artefacten

Aardewerk en eventueel keramisch bouw materiaal zullen de voornaamste vondstcategorieën betreffen. Tevens kan vuursteen of natuursteen en eventueel sintels, metaal en glas verwacht worden.

4.6 Organische artefacten

Artefacten van (verbrand) hout, leer, bot. De verwachting is echter dat deze artefacten slecht of zelfs niet bewaard zullen zijn in het dekzand.

4.7 Archeozoölogische en botanische resten

De verwachting is dat paleo-ecologische en botanische resten in het dekzand (zuur en droog) slecht bewaard zullen zijn, met als uitzondering mogelijk onderin diepe sporen, zoals waterputten.

4.8 Archeologische stratigrafie en diepte van vondstlagen

Archeologische resten worden direct onder de bouwvoor en het antropogene dek (plaggendek) verwacht als ze op de dekzandrug liggen. Uit karterend booronderzoek kwam naar voren dat de bodem in het plangebied wordt gekenmerkt door een 40 tot 64 cm dikke A-horizont.

4.9 Gaafheid en conservering

Tijdens de ontginning en ingebruikname als landbouwgrond (late middeleeuwen/nieuwe tijd) kan de bodem al sterk zijn doorgespit. Recentere verstoringen kunnen het gevolg zijn van de aanleg van wegen en sloten, maar ook intensieve landbewerkingen (diepploegen, mengwoelen) kunnen eventueel aanwezige archeologische resten hebben vernietigd. Conservering van diepere grondsporen zal naar verwachting goed zijn, evenals van anorganisch vondstmateriaal.

HOOFDSTUK 5 DOELSTELLING EN VRAAGSTELLING

5.1 Doelstelling

Dit inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven heeft tot doel op een snelle, maar betrouwbare wijze inzicht te verschaffen in de aanwezigheid van archeologische relicten in het plangebied. Daarbij dient voldoende inzicht te worden gegeven in de inhoudelijke en fysieke kwaliteit van de mogelijk aanwezige bewoningssporen op de betreffende locatie (aard, ouderdom, omvang, gaafheid, conservering) teneinde tot een waardestelling te kunnen komen.

Het eindrapport dient te worden goedgekeurd door het bevoegd gezag alvorens het eindrapport als afgerond kan worden beschouwd. Pas met een goedgekeurd rapport kan de opdrachtgever door naar de volgende stap, het selectiebesluit.

Het selectiebesluit wordt genomen door het bevoegd gezag, mede op basis van het selectieadvies van de archeologische uitvoerder.

5.2 Relatie met NOaA en/of andere onderzoekskaders

Het plangebied valt onder Archeoregio nummer 4, het Brabantse Zandgebied. Aangezien het onderzoek proefsleuven betreft en uit het vooronderzoek niet voldoende duidelijk is wat een potentiële vindplaats behelst is een verbinding met de NOaA thans (nog) niet relevant.

5.3 Onderzoeksvragen

1. Zijn er in de ondergrond archeologische resten in de vorm van grondsporen of andere resten zoals vuursteenconcentraties, depots of gebouwplattegronden aanwezig?
2. Wat is de aard, omvang, datering en conserveringstoestand van de archeologische resten, grondsporen en structuren? Wat kan er in dit verband worden gezegd over de archeologische verwachting in de bredere omgeving van het plangebied?
3. Wat is de ruimtelijke spreiding van de archeologische resten en sporen, zowel horizontaal als verticaal/stratigrafisch?
4. Wat is de geologische/bodemkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
5. Wanneer is het plaggendek ontstaan?
6. Welke materiaalcategorieën zijn aanwezig en wat is hun conserveringstoestand?
7. Wat is de fysieke kwaliteit van sporen en vondsten per vindplaats?
8. Bevatten de in de proefsleuven nader onderzochte sporen goed geconserveerde paleo-ecologische of zoo-archeologische resten, al dan niet verbrand of verkoold?
9. Hoe kunnen de aangetroffen vindplaatsen gewaardeerd worden op basis van de fysieke en archeologische inhoudelijke kwaliteit?
10. Wat kan op basis van de bodemprofielen en vondsten gezegd worden over de ontginnings- en bewoningsgeschiedenis van het gebied?
11. Wanneer zijn de archeologische vindplaatsen als woonplaats of anderszins in gebruik geraakt?
12. Kan de flank van de dekzandrug (zie AHN-beeld) verklaard worden uit een daadwerkelijk begin van de dekzandrug of moet de oostelijke kop van het dekzandeiland van Rijsbergen meer naar het westen worden gezocht? Is, indien dit laatste het geval is, het AHN-beeld dan eerder een weergave van de laatmiddeleeuwse bemestingssystematiek dan dat het feitelijk natuurlijk reliëf van de ondergrond weergeeft?
13. Sluiten de onderzoeksresultaten van het proefsleuvenonderzoek aan bij de resultaten van het vooronderzoek van het Regiobureau en IJzerman en van Spréw?
14. Wat voegen de resultaten van dit sleuvenonderzoek toe aan hetgeen we nu al weten van de bewoning in het onderzoeksgebied?

15. Omschrijf de nut en noodzaak van een vervolgonderzoek ter plaatse van fase 2 en formuleer een nieuwe onderzoeksstrategie indien de resultaten uit fase 1 daartoe aanleiding geven.

HOOFDSTUK 6 METHODEN EN TECHNIEKEN

6.1 Methoden en technieken

Bij de aanleg van de proefsleuven wordt de bovengrond, bestaande uit de bouwvoor en een deel van het onderliggende antropogene dek afgegraven tot op het niveau waar de grondsporen zichtbaar worden. De diepte van de werkput en het aantal aan te leggen vlakken is afhankelijk van de aangetroffen stratigrafie, in het buitengebied doorgaans één vlak.

Tijdens het afgraven van zowel de bovenlaag als ook de bodemhorizonten moet aandacht worden besteed aan het eerder zichtbaar worden van sporen en vondsten. Dergelijke vondsten en sporen dienen dan te worden gedocumenteerd voordat verder wordt gegraven naar een mogelijk dieper sporenvlak.

Wanneer sprake is van funderingsresten, muurwerk van voormalige bebouwing direct onder huidig maaiveld, vindt archeologisch veldwerk plaats vanaf het maaiveld. Het vlak wordt aangelegd met behulp van een graafmachine met gladde bak. Voordat het vlak wordt getekend dient het te worden gefotografeerd en gewaterpast. Hierbij wordt minimaal één NAP-hoogte per 25 m² genomen, alsmede ook van het maaiveld langs één van de lange zijden van een werkput. Het vlak en de stort worden na aanleg met een metaaldetector afgezocht. Alle sporen, verstoringen en bodemverkleuringen worden ingetekend en beschreven op de vlaktekeningen, conform de eisen van de geldende KNA. Alle vlakken, gecoupeerde sporen en bijzondere vondsten dienen te worden gefotografeerd. Van iedere werkput dient een aantal representatieve overzichtsfoto's te worden gemaakt van het opgravingsvlak. Daarnaast dienen er tijdens het veldwerk detailfoto's en overzichtsfoto's te worden genomen van de werkzaamheden ter documentatie en voor publieksdoeleinden. Digitale foto's dienen een zodanige resolutie te hebben dat deze geschikt zijn voor publicatie op A5 formaat. De minimale resolutie dient daarom 6 megapixels te bedragen, waarbij de camera is ingesteld op de hoogste opnameresolutie. In het veld genomen foto's zijn interpreteerbaar (noordpijl, schaal aanduiding) en fotobordjes zijn leesbaar.

De meetlijnen in de werkput worden via vaste punten buiten de werkput nauwkeurig gekoppeld aan het Rijksdriehoeksnet. Alle getekende profielen worden ook ingemeten in het RDN. Documentatie van vlakken en contexten geschiedt in het veld volgens de geldende KNA.

Een voor de beantwoording van de onderzoeksvragen representatieve hoeveelheid van de aangetroffen sporen dienen te worden gecoupeerd, gedocumenteerd en afgewerkt.

Daarbij dient de kleur en de samenstelling van de vulling beschreven te worden op de spoorformulieren conform de Archeologische Standaard Boorbeschrijving (ASB). Sporen en bijzondere vondsten worden gefotografeerd met fotobord, schaalstok en noordpijl en getekend op schaal 1:20 (of 1:10) voor coupes en profielen. Schaal 1:50 wordt gehanteerd voor de vlakken, indien er niet digitaal wordt ingemeten.

Vondstmateriaal dat wordt aangetroffen tijdens de aanleg wordt per vlak in vakken van 4 x 5 m verzameld. Bij het afgraven van de bouwvoor moeten de vondsten, waar mogelijk, per ophogingslaag worden verzameld om inzicht te krijgen in de ontstaansgeschiedenis van het bouw-/plaggendeck. Vondsten uit de bodemhorizonten worden apart verzameld van het materiaal uit de bouwvoor. Grote sporen worden per laag met eventueel bijbehorende vondsten onderzocht.

De archeologisch uitvoerder doet de KLIC-melding. De opdrachtgever geeft, indien aanwezig, kopieën van de milieurapporten. De opdrachtgever zorgt dat de betredingstoestemming is geregeld en dat het terrein toegankelijk is voor de archeologisch aannemer.

Het veldwerk kan pas starten nadat het Programma van Eisen in definitieve vorm is goedgekeurd. De start van het veldwerk wordt in overleg met de opdrachtgever bepaald. De archeologisch aannemer doet tijdig de vereiste artikel 46 melding bij de RCE voorafgaand aan de start van het veldwerk.

Indien vuursteensites worden aangetroffen, dan vindt overleg plaats met de opdrachtgever en bevoegd gezag. Als richtlijn geldt het volgende: indien in een proefsleuf sprake is van meer dan vijf vuursteenvondsten bij het laagsgewijs verdiepen van het tussenvlak (vanaf ca 30 – 25 cm boven de C-horizont), dan dient rekening te worden gehouden met de aanwezigheid van een vuursteenconcentratie. In een dergelijk geval wordt in de lengterichting van de vermoede concentratie een raai van minstens tien proefvakjes van 0,5 x 0,5 m aangelegd om de 0,5 m. Deze vakjes worden vanaf het tussenvlak handmatig uitgeschaafd. De grond wordt per laag van 5 cm verzameld en gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 3 mm. Het uitschaven vindt plaats tot een diepte waarop in twee achtereenvolgende lagen geen artefacten meer worden aangetroffen. De raai kan verlengd worden indien de concentratie groter blijkt of zich in een bepaalde richting blijkt voort te zetten. Vervolgens kan, indien blijkt dat het hier om een vuursteenconcentratie gaat, de proefsleuf zo nodig worden uitgebreid om een dwarsraai met vakjes over de concentratie aan te leggen. Van één zijde van de raai worden de profielen van de vakjes getekend en gerelateerd aan een absolute hoogte. Een verdere strategie om de omvang van de concentratie buiten de proefsleuf te bepalen, wordt in overleg met de opdrachtgever/bevoegd gezag bepaald. Bij positieve resultaten (i.c het aantreffen van een vuursteenvindplaats) wordt het vlak niet verder machinaal verdiept.

6.2 Strategie

In het plangebied worden in fase 1 9 proefsleuven van 50 m lang en 4 m breed aangelegd. Fase 1 is daarbij circa 25.000m² groot en fase 2 circa 12.000m². Dit geeft in fase 1 bij een totaal van 1.800 m² een dekking van 7,2%. Dit wordt voldoende geacht om de archeologische verwachting te toetsen.

De proefsleuven worden aangelegd om te komen tot een toetsing van de archeologische verwachtingswaarde van het plangebied. Er wordt een extra oppervlakte van 100 m² gereserveerd voor eventuele aanvullende sleuven of een uitbreiding van de geprojecteerde sleuven, indien de gevonden sporen daartoe aanleiding geven. Dit gebeurt alleen dan wanneer er wel een beperkt aantal sporen aanwezig is, op basis waarvan (nog) geen betrouwbare uitspraak gedaan kan worden over het al dan niet aanwezig zijn van een behoudenswaardige vindplaats. Op deze manier kan dan een maximum aan informatie uit de vindplaats worden gehaald en het uitvoeren voor een opgraving waarbij toch geen sprake blijkt te zijn van een behoudenswaardige vindplaats worden voorkomen. Dit echter alleen na overleg met de opdrachtgever en bevoegd gezag.

De ligging van de proefsleuven is zoals aangegeven in de bijlage. Als deze ligging niet mogelijk blijkt, dient in overleg met de opdrachtgever en bevoegd gezag een gewijzigd puttenplan worden opgesteld.

Indien tijdens de aanleg van de proefsleuven geen archeologische relevante sporen of lagen worden aangetroffen, kan de (senior) KNA-archeoloog in overleg met de bevoegde overheid, besluiten om de breedte van de proefsleuven te versmallen van 4 naar 2 meter. Tijdens het overleg met de bevoegde overheid wordt de verder te volgen strategie besproken. Wanneer de situatie hier toe aanleiding geeft dient de vereiste 4 meter weer

te worden aangelegd. Deze wijzigingen op het PvE dienen in de rapportage te worden beargumenteerd.

Het onderzoek wordt uitgevoerd conform het protocol IVO-P onder KNA 3.3.

6.3 Structuren en grondsporen

Archeologische sporen en structuren worden gedocumenteerd, ingemeten, gefotografeerd en getekend (zie paragraaf 6.1).

- Een voor de beantwoording van de onderzoeksvragen representatieve hoeveelheid sporen dienen worden gecoupeerd en afgewerkt. Indien het aantal sporen gering is of de aard van de sporen erg onduidelijk is, moet getracht worden om door middel van het couperen en afwerken van de sporen toch zo veel mogelijk informatie te verkrijgen om de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden en een waardering van de vindplaats mogelijk te maken.
- Bij het aantreffen van vermoedelijke structuren dient het couperen en afwerken van sporen daarvan tot een enkel spoor beperkt te blijven indien daaruit voldoende informatie over aard, datering en kwaliteit van de structuur verkregen wordt. Met andere woorden: sporen en structuren worden onderzocht tot het niveau dat nodig is voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen.
- In vermoedelijke waterputten dient altijd een boring te worden gezet en er dient een profielbeschrijving te worden gemaakt. De beschrijving wordt idealiter gebaseerd op een gutsboring. Daarnaast wordt een boring gezet met een Edelmanboor (diameter 15 cm) ten behoeve van het verkrijgen van dateerbaar vondstmateriaal. De opgeboorde grond wordt daartoe gezeefd op een zeef met een maaswijdte van 4 mm.

6.4 Aardwetenschappelijk onderzoek

Het fysisch-geografisch onderzoek bestaat uit het bestuderen van de profielopbouw door een fysisch geograaf of archeoloog met een specialisatie in zandgronden. Van alle werkputten waarin sporen aanwezig zijn, wordt in ieder geval ter hoogte van de sporen een profielopname gedocumenteerd (fotograferen en tekenen) conform NEN 5104 en ASB en geanalyseerd. Indien geen archeologische sporen aanwezig zijn en sprake is van een regelmatig profiel, kan met profielbeschrijvingen en profielkolommen om de 20 m worden volstaan.

6.5 Anorganische artefacten

Materiaal van archeologisch aantoonbaar belang dient te worden verzameld. De onderzoeksvragen zijn hierbij leidend. Vondsten worden voorzien van een ingevuld vondstkaartje met daarop vondstomstandigheden, onderzoeksmeldingsnummer, datum, inhoud, werkput en spoor. Zie verder de specificaties in de KNA 3.3 en paragraaf 6.1.

6.6 Organische artefacten

Materiaal van archeologisch aantoonbaar belang dient te worden verzameld. De onderzoeksvragen zijn hierbij leidend. Zie verder de specificaties in de KNA 3.3. en paragraaf 6.1. Indien putconstructies en/of kleine organische objecten worden aangetroffen zullen deze conform de SIKB leidraad voor kwetsbaar vondstmateriaal (de 'waaier') behandeld moeten worden.

6.7 Archeozoölogische en -botanische resten

Er wordt geen uitgebreide bemonsteringstrategie toegepast ten behoeve van later botanisch onderzoek. Dit omdat het hier vooralsnog een proefsleuvenonderzoek betreft. Een uitgebreide bemonsteringsstrategie ten einde te komen tot een landschapsreconstructie rondom is voorbehouden aan een eventuele opgraving.

Voor waterputten/waterkuilen/beerputten geldt dat de inhoud hiervan moet worden bemonsterd middels het slaan van een pollenbak vanaf de onderzijde tot aan het archeologisch vlak.

Voor het bemonsteren gelden de voorschriften van de KNA 3.3.

6.8 Overige resten

n.v.t.

6.9 Dateringstechnieken

Er worden in dit stadium geen monsters genomen voor C14- of dendrochronologische dateringen, tenzij zeer kansrijke sporen worden aangetroffen. Dit ter beoordeling van de senior KNA-archeoloog. Ecologische monsters ten behoeve van een waardstelling van de ecologische resten hoeven slechts steekproefsgewijs te worden genomen, indien ecologisch veelbelovende sporen (kenmerkend door veel houtskool of extreem goede conservering onder natte omstandigheden) gecoupeerd zijn die bovendien op basis van vondsten gedateerd kunnen worden

6.10 Beperkingen

Er wordt vanuit gegaan dat voor het proefsleuvenonderzoek geen civieltechnische maatregelen noodzakelijk zijn en het volledige onderzoek kan worden uitgevoerd zonder hindernissen.

HOOFDSTUK 7 UITWERKING EN CONSERVERING

7.1 Structuren, grondsporen, vondstspreidingen

Grondsporen worden uitgewerkt tot op een niveau dat nodig is voor de beantwoording van de onderzoeksvragen.

Ook vondstconcentraties worden gedateerd en de aard ervan wordt beschreven.

7.2 Analyse aardewetenschappelijke gegevens

De aardkundige situatie van het plangebied wordt uitgeschreven in het rapport op basis van de bevindingen in het veld. De inzet van een fysisch-geograaf wordt niet noodzakelijk geacht, wanneer een archeoloog met een ruime ervaring van bodemkundige en fysisch geografische processen de analyse en uitwerking uitvoert.

7.3 Anorganische en organische artefacten en archeozoölogische en -botanische resten

Door het inventariserende karakter van het onderzoek is het niet mogelijk de aantallen vondsten in te schatten. Er dient daarom een gefundeerd minimum bedrag te worden opgenomen bij de aanbidding voor de veldwerkfase voor het uitwerken en conserveren van vondsten. En daarnaast is het is verplicht om een stelpost op te nemen voor het uitwerken en conserveren van vondsten.

De materiaalanalyses worden uitgevoerd door specialisten met aantoonbare ervaring op het gebied van materiële cultuur uit de aangetroffen perioden. Vondsten uit de bouwvoor en losse vondsten van de stort of het vlak worden oppervlakkig bekeken en slechts bij bijzondere vondsten nader beschreven en geanalyseerd, waarbij ten minste niveau 1 en 2 uit het Archeologisch BasisRegister (ABR) worden gehanteerd.

De veldarcheoloog beoordeelt tijdens het veldwerk al of er extra maatregelen voor de conservering van het vondstmateriaal getroffen moeten worden. De vondsten worden goed verpakt en opgeslagen zodat de conditie van het materiaal zo optimaal mogelijk blijft. Bij bijzonder kwetsbare vondsten wordt een specialist geraadpleegd. Alle vondsten worden op de juiste manier geconserveerd tot er een keuze in het selectierapport is gemaakt welke vondsten bewaard blijven.

7.4 Beeldrapportage

Het puttenplan geeft een overzicht van alle werkputten, getekende profielen en het gehanteerde meetsysteem. Structuren worden apart afgebeeld, evenals sporen met een

bepaalde maar onduidelijke samenhang. Alle sporen en structuren worden afgebeeld op een allesporenkaart voorzien van het landelijke coördinatengrid en topografie. Daarnaast wordt per periode een overzichtskaart gemaakt van alle sporen en structuren. Onderzoeksrelevante profielen worden afgebeeld. Vlakfoto's en coupes worden, indien relevant, afgebeeld.

De rapportage bevat minimaal de volgende figuren:

- Overzichtskaart (met landelijke coördinaten en topografische ondergrond) waarop de locaties van de proefsleuven zijn aangegeven;
- In het kader van de vraagstelling representatieve voorwerpen worden getekend en opgenomen in het rapport. Uitvoerder doet hiertoe een voorstel in het evaluatierapport
- Alle sporenkaart waarop de sporen en de geïnterpreteerde structuren staan aangegeven op een moderne topografische ondergrond;
- Een vlaktekening van alle vlakken, profieltekeningen en alle relevante coupetekeningen.
- Alle vlaktekeningen met schaalstok en oriëntatie.
- Alle vervaardigde profieltekeningen met schaalstok en oriëntatie.
- Overzichtsplattegrond van alle sporen en structuren per fase of periode. aangegeven op een moderne topografische ondergrond;
- Legenda's bij alle kaarten en tekeningen waarin de gebruikte symbolen (punt, lijn, vlak en tekst) zijn verklaard.
- Relevante foto's van sporen, coupes en profielen dienen in de rapportage te worden opgenomen.
- Van de omgeving met de vindplaats erin, van vlakken, sporen, profielen en van vondsten in situ worden foto's gemaakt. Ook worden enige actiefoto's van het werk zelf gemaakt. Tekeningen en foto's worden op papier en digitaal aangeleverd.

HOOFDSTUK 8 (DE)SELECTIE EN CONSERVERING

8.1 Selectie materiaal voor uitwerking, deponering en verwijdering

Als de archeologisch uitvoerder al vondsten in het veld wil (de)selecteren dient hierover contact te worden opgenomen met de deponhouder van de provincie Noord-Brabant. Binnen 2 werkdagen c.q. 48 uur dient de deponhouder hierop een reactie te hebben gegeven. Bij het uitblijven van deze reactie mag de opdrachtnemer in overleg met het bevoegd gezag hierover zelf een besluit nemen.

Uiterlijk drie weken na afloop van het veldwerk is in een evaluatierapport een vondstdeterminatieadvies opgesteld waaruit blijkt wat de aangetroffen resten zijn en welke sporen, vondsten en monsters in aanmerking komen voor verdere uitwerking. Het vondstdeterminatieadvies wordt digitaal geleverd aan de opdrachtgever, directievoerder en het bevoegd gezag.

Het gedeselecteerde materiaal dient - voorzien van een lijst en de reden voor deselectie - gescheiden van het geselecteerde materiaal te worden aangeleverd bij het depot van de provincie Noord-Brabant. Het gedeselecteerde materiaal moet worden aangeleverd en mag niet worden weggegooid voor de deponering heeft plaatsgevonden.

8.2 Selectie materiaal voor conservering

Het gesorteerde en geanalyseerde materiaal wordt zo geconserveerd dat het zo stabiel mogelijk kan worden opgeslagen en er geen achteruitgang van het materiaal plaats vindt. Tot het moment van overdracht aan het depot van de provincie Noord-Brabant is de archeologisch uitvoerder verantwoordelijk voor de juiste conservering van het materiaal. Uit het gesorteerde en gewaardeerde materiaal worden de te conserveren voorwerpen door specialisten geselecteerd. Conservering van de geselecteerde stukken door specialisten gebeurt pas na overleg met het bevoegd gezag. De kosten zijn voor de opdrachtgever.

HOOFDSTUK 9 DEPONERING

9.1 Eisen betreffende depot

Vondsten, monsters en documentatie worden gedeponerd in het provinciaal depot voor bodemvondsten van de provincie Noord-Brabant. Documentatie wordt zowel analoog als digitaal aangeleverd.

Gelijktijdig met het leveren van het definitieve rapport wordt de digitale documentatie gedeponerd en is de ARCHIS-vondstmelding (en gereedmelding onderzoek) door de archeologisch uitvoerder verricht. Het deponeren van vondsten en analoge opgravingsdocumentatie geschied op afspraak met het depot van de provincie Noord-Brabant en binnen twee jaar na einde veldwerk.

9.2 Te leveren product

Het eindproduct is een rapport volgens KNA-specificatie VS 05 en volgens bepalingen in dit Programma van Eisen, alsmede overdracht van vondsten en documentatie (digitaal en analoog, alle gebruikte formulieren, dag- en wekrapporten, vondstentabellen, sporentabellen, tekeningen, foto's, enz.) aan het provinciaal depot. Bij het eindproduct hoort een bewijs (af te geven door de ontvangende instantie) van de overdracht.

Het onderzoeksrapport moet in een heldere taal worden geschreven. Het conceptrapport wordt digitaal door de opdrachtgever aan het bevoegd gezag, in deze de gemeente Zundert geleverd. Nadat het becommentarieerde conceptrapport is geretourneerd, levert de archeologisch uitvoerder het definitief rapport.

Het rapport wordt uitgegeven door de opdrachtnemer. Van het definitieve rapport worden 3 analoge exemplaren ter beschikking gesteld aan de opdrachtgever waarvan er 1 voor de gemeente en 1 voor de Regio West-Brabant zijn. Daarnaast wordt er aan deze instanties een digitaal exemplaar van het rapport ter beschikking gesteld.

Een kopie van het eindrapport wordt, naast 1 gedrukt exemplaar, ook in digitale vorm (bewerkbaar tekstbestand en GIS-bestanden, zie ook aanleverspecificaties deponering) aangeleverd bij de provincie Noord-Brabant en omvat de in de vigerende KNA beschreven elementen.

HOOFDSTUK 10 RANDVOORWAARDEN EN AANVULLENDE EISEN

10.1 Personele randvoorwaarden

Het onderzoek dient te worden uitgevoerd door een gecertificeerd archeologisch bedrijf (instelling) dat beschikt over een vergunning tot het doen van opgravingen. Het voorliggende Programma van Eisen dient als uitgangspunt. Het onderzoek staat onder leiding van een senior KNA-archeoloog die het veldwerk verricht. Deze is daadwerkelijk in het veld aanwezig tijdens de aanleg van het eerste vlak. De dagelijkse leiding is in handen van een KNA-archeoloog.

De metaaldetector dient te worden gehanteerd door een persoon met ervaring op dit gebied.

De graafwerkzaamheden worden uitgevoerd door een kraanmachinist met aantoonbare ervaring op zandgronden. De kraan beschikt over een gladde bak.

10.2 Overlegmomenten

Afstemming tussen het bevoegd gezag en de archeologisch uitvoerder vindt plaats op de volgende momenten, waar mogelijk telefonisch of per e-mail:

- Voorafgaand aan de start van het onderzoek
- Maximaal 1 maal per week gedurende de uitvoering van het veldwerk indien nodig en bij het aantreffen van bijzondere vondsten/sporen of bij afwijkingen van de archeologische verwachting en het PvE;
- Na einde van het veldwerk over het evaluatieverslag met vondstdeterminatieadvies met uitwerkingsplan en de selectie van monsters voor ¹⁴C-analyse en dendrochronologie en archeobotanie;
- Na indiening conceptrapport.

10.3 Kwaliteitsbewaking, toezicht, overleg en evaluatie

Het bevoegd gezag geeft goedkeuring aan het Plan van Aanpak voor de start van het veldwerk, het begin en het einde van het veldwerk en de (concept)rapportage (zie verder Overleg- en evaluatiemomenten).

Het benutten van stelposten kan alleen na schriftelijke opdracht van de opdrachtgever. Meerwerk kan alleen worden verricht nadat het is opgedragen door het bevoegd gezag, met schriftelijke instemming van de opdrachtgever. De kosten voor het meerwerk zijn voor rekening van de opdrachtgever.

In het dat geval bij dit onderzoek archeologische resten worden aangetroffen die wat betreft omvang, conservering, datering etc. een dermate zeldzaamheid vormen dat delen van het plangebied als (*in situ*) behoudenswaardig moeten worden aangeduid, dient nader overleg plaats te vinden met het bevoegd gezag. Dit gebeurt alleen in geval de archeologische resten dermate van belang zijn dat ze een toegevoegde waarde zijn voor het huidige beeld van de geschiedenis van Zundert en omgeving.

Bij twijfel of onduidelijkheden over inhoudelijke of administratieve zaken in het veld direct contact opnemen met het bevoegd gezag of diens adviseur (zodat er geen misverstanden in het vervolgtraject ontstaan).

10.4 Overige randvoorwaarden en aanvullende eisen

Het terrein wordt door de archeologisch uitvoerder opgeleverd in de staat waarin het zich bij aanvang van de werkzaamheden bevindt. Dat wil zeggen dat de werkputten worden dichtgegooid en aangereden, tenzij hierover andere afspraken zijn gemaakt tussen de opdrachtgever en de archeologisch aannemer.

Het is de uitvoerder niet toegestaan om zonder toestemming vooraf van de opdrachtgever met anderen (pers, publiek en archeologische instellingen) over de opgraving of het bouwplan in contact te treden. Publiciteit met betrekking tot inhoudelijke archeologische zaken worden verzorgd door de opdrachtgever.

HOOFDSTUK 11 WIJZIGINGEN TEN OPZICHTE VAN HET VASTGESTELDE PVE

11.1 Wijzigingen tijdens het veldwerk

Mocht tijdens het veldwerk de vraagstelling, strategie, methodiek, locatie etc. gewijzigd worden door de opdrachtgever en/of uitvoerder, dan dient hierover vooraf met de gemeente Zundert en/of diens Archeologisch adviseur overlegd te worden. Pas na goedkeuring door het bevoegde gezag kan het veldwerk worden vervolgd. Het bevoegde gezag kan evenwel ook de noodzaak tot wijziging vaststellen, waarna overleg volgt met de uitvoerder en opdrachtgever.

Indien vondsten of sporen worden aangetroffen waarvan de omvang, aard of complexiteit niet voorzien was, wordt het bevoegd gezag ingeschakeld voor een actualisering van de selectie en aanpassing van het Programma van Eisen.

11.2 Belangrijke wijzigingen

Onderstaande belangrijke wijzigingen worden te allen tijde aantoonbaar voorgelegd aan alle betrokken partijen:

- Afwijking van de archeologische verwachting
- Wijzigingen van de gehanteerde onderzoeksmethode
- Wijzigingen van de fysieke en/of technische omstandigheden
- Vastleggen overleg- en evaluatiemomenten
- Onvoorziene omstandigheden bijvoorbeeld m.b.t. omvang vindplaats, aantallen m², vlakken, vondsten, vondsttypen et cetera.

11.3 Procedure van wijziging na de evaluatiefase van het veldwerk

Mocht na de evaluatie van het veldwerk de vraagstelling, strategie, methodiek etc. gewijzigd worden door de opdrachtgever en/of uitvoerder, dan dient hier direct met het bevoegd gezag of diens adviseur overlegd te worden. Het bevoegd gezag kan evenwel ook de noodzaak tot wijziging vaststellen, dit in overleg met de uitvoerder en opdrachtgever.

11.4 Procedure van wijziging tijdens uitwerking en conservering

Mocht tijdens de uitwerking en conservering de vraagstelling, strategie, methodiek etc. gewijzigd worden door de opdrachtgever en/of uitvoerder, dan dient hierover vooraf met het bevoegd gezag of diens adviseur overlegd te worden. Pas na goedkeuring door het bevoegde gezag kan het veldwerk worden vervolgd. Het bevoegde gezag kan evenwel ook de noodzaak tot wijziging vaststellen, waarna overleg volgt met de uitvoerder en opdrachtgever.

LITERATUUR EN BIJLAGEN

Literatuur

Nota archeologie gemeente Zundert, definitief, september 2011

Gebruikte websites

- www.ahn.nl
- archis2.archis.nl
- www.noaa.nl
- www.watwaswaar.nl

Bijlage 1: Topografische kaartuitsnede met de locatie van het plangebied

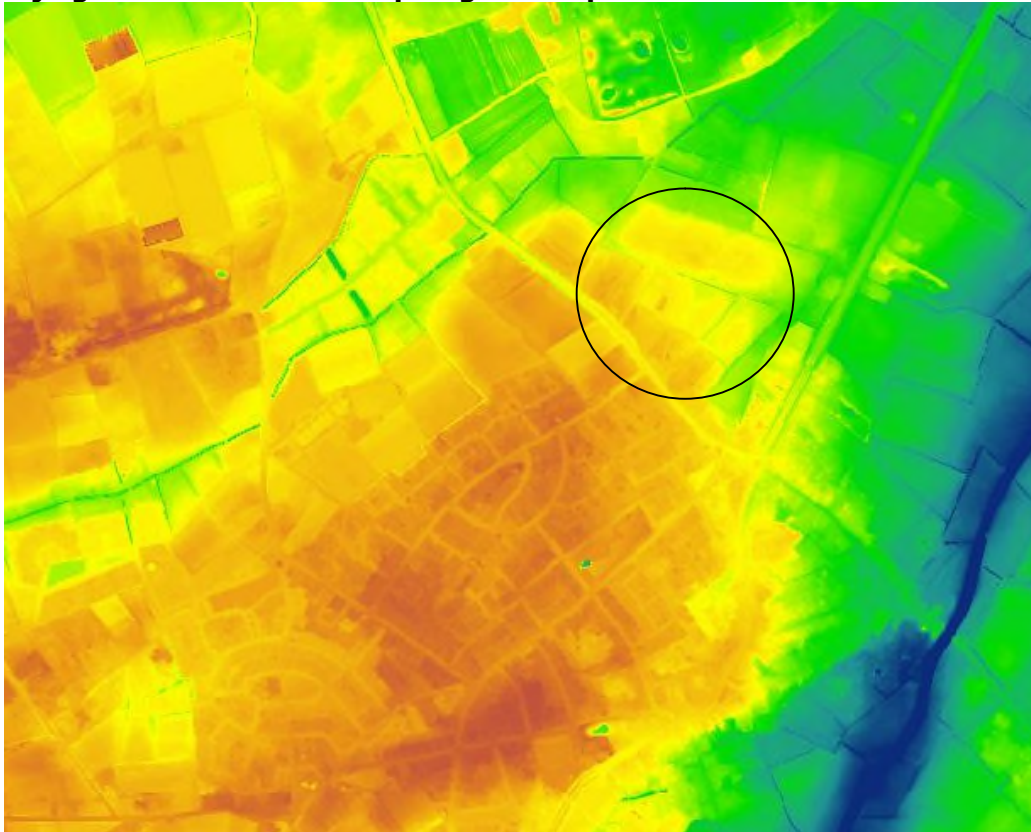
Bijlage 2: Luchtfoto van het plangebied

Bijlage 3: Uitsnede uit het kadastrale minuut 1811-1832

Bijlage 4: Locatie van het plangebied op de AHN.

Bijlage 5: Locatie van het plangebied met proefsleuven

